

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

1. marts 2006

BØRNERÅDETS HØRINGSSVAR VEDR. BETÆNKNING OM RETSSIKKERHED I ANBRINGELSESSAGER NR. 1463

Børnerådet takker for muligheden for at kommentere ovennævnte betænkning. Det vil vi gøre i dette notat, hvor vi samtidig præsenterer andre forslag, som Børnerådet finder kan supplere betænkningen og bør medtænkes i ny lovgivning.

Siden Børnerådet i 1998 udgav oplægget "Anbringelse til barnets bedste", har rådet konsekvent forfulgt tre mål, som rådet har vurderet kunne forbedre vilkårene for de mest udsatte børn, herunder de børn som risikerer at skulle bosættes væk fra deres familier. Rådets forslag har udgangspunkt i FN's Konvention om Barnets Rettigheder, som i artikel 3 foreskriver, at alle foranstaltninger skal have barnets bedste som mål. Det er Børnerådets antagelse, at dette hensyn må stå over hensynet til forældrenes ret til at have deres egne børn hjemme, et hensyn som sætter sig igennem i reglerne om genbehandlingsfrister i servicelovens § 43, og derfor finder vi, at implementering af denne betænkning vil bringe større overensstemmelse mellem Lov om Social Service og Børnekonventionen.

Børnerådets arbejde og forslag til bedre indsats over for udsatte børn forfølger tre mål, som hver for sig og i fællesskab er forudsætninger for bedre resultater for børnene:

- Tidlig indsats
- Kontinuitet i foranstaltningerne, herunder ikke mindst i anbringelserne
- Bedre retssikkerhed for det udsatte barn

Vi skal i forbindelse med kommentarerne løbende vende tilbage til disse tre målsætninger.

Ud fra en samlet vurdering er Børnerådet godt tilfreds med betænkningen, som bidrager med vigtig nytænkning på anbringelsesområdet. Vi finder det opløftende, at "barnets bedste" anbefales at være styrende for vurdering af foranstaltninger, også hvor hensynet til barnet og dets retsstilling støder sammen med forældrenes. Vi finder, at betænkningen udgør et godt grundlag for ny

lovgivning, som kan styrke "anbringelsesreformen".

Vi kommenterer udvalgets forslag i den rækkefølge, de omtales i betænkningens resumé s. 8.

Forslag 1: Længerevarende anbringelser for børn under et år

Udvalget foreslår "at der i helt særlige tilfælde undtagelsesvist gives mulighed for at en tvangsmæssig anbringelse af et barn under 1 år uden for hjemmet, skal være gældende for en periode på 3 år, når det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrundet anbringelsen, vil være til stede i hele denne periode."

Forslaget læner sig op ad Børnerådets forslag fra 1998, i hvilket vi foreslog anbringelser af en bestemt varighed, 2-3 år, for børn under 3 år, med det formål at skabe et mere stabilt forløb for børnene.

Børnerådet er derfor positivt indstillet overfor forslaget, som vi mener, kan bidrage til at skabe kontinuitet og tidlig indgriben i sager, hvor det ser udsigtsløst ud for familien. Vi finder, at lovskitsens § 1 (bilag 5) skaber den nødvendige hjemmel, men vi vil ikke anbefale, at udvalgets meget kategoriske afgrænsning af målgruppen medtages i lovens bemærkninger.

Vi finder ikke, at der både skal stå i "særlige tilfælde" og "undtagelsesvist", for derved vil loven få for beskeden anvendelse i praksis.

Forslag 2: Adoption uden forældresamtykke for børn under et år

Udvalget foreslår, at der skal være mulighed for at træffe afgørelser om adoption uden forældresamtykke for børn under 1 år, hvor det vurderes, at forældrene aldrig bliver i stand til at drage omsorg for barnet.

I Børnerådets oplæg fra 1998 foreslås det også, at det i helt særlige tilfælde skal kunne lade sig gøre at gennemføre tvangsadoption for ganske små børn.

Børnerådet kan derfor anbefale udvalgets forslag, idet vi ønsker at fastholde udvalgets egne forbehold overfor afgrænsningen af målgruppen. Udvalget finder ikke, at børn med medfødte skader som følge af moderens misbrug under graviditeten falder ind under målgruppen, og Børnerådet ønsker bemærkninger herom optaget i lovens bemærkninger.

Forslag 3: Anbringelse uden tidsbegrænsning for børn anbragt i mindst 3 år

Forslaget tager sigte på at respektere den tilknytning, et barn har fået til sit anbringelsessted, og som vurderes vigtigere for barnets bedste end en genforening med sin familie, uanset at denne kan have opnået en bedre trivsel end på tidspunktet for anbringelsen.

Forslaget har fælles træk med Børnerådets eget forslag om "permanente anbringelser" idet begge forslag indebærer, at der ikke fastsættes nye genbehandlingsfrister.

Børnerådet anbefaler derfor forslaget, som må forventes at sikre større kontinuitet for mange allerede anbragte børn.

Forslag 4: Adoption uden forældresamtykke for børn anbragt i mindst 3 år

Forslaget har samme målgruppe som forslag 3, og Børnerådet anbefaler at det kan anvendes i tilfælde hvor der enten ingen kontakt er mellem børn og forældre, eller hvor forældrene på grund af psykisk sygdom og eller misbrug ikke kan drage nogen omsorg for børnene eller rumme dem følelsesmæssigt.

Det er Børnerådets vurdering, at adoption i disse sager helt overvejende bør gennemføres med forældrenes samtykke, og aldrig uden barnets samtykke, uanset barnets alder.

Forslag 5: Åben adoption, barnet bevarer kontakt med biologiske forældre

Forslaget tager sigte på at indføre en ny form for adoption, som respekterer de følelsesmæssige bånd, der eksisterer mellem barnet og de biologiske forældre, og sikrer barnet fortsat samvær med de biologiske forældre, uanset at barnet har været anbragt i en årrække og vil forblive bosat uden for forældrenes hjem.

Børnerådet finder, at loven bør rumme denne mulighed, som dog i praksis forudsætter accept fra alle parter, barnet, dets biologiske familie og adoptionsfamilien.

Forslag 6: Bisidder for barnet

Forslaget styrker barnets ret til at kunne lade sig repræsentere af voksne, som barnet har tillid til, og som er uafhængige af det anbringende system, anbringelsesstedet og den biologiske familie. Børn bliver i dag ikke systematisk orienteret om mulighederne for at tilknytte en bisidder, f.eks. til møder i børne- og ungeudvalget, og Børnerådet anbefaler ændret lovgivning, idet de eksisterende regler rummer uklarheder om barnets ret til bisidder. Børnerådet vil gerne anbefale forslaget om barnets ret til bisidder, men ønsker belyst, hvilke offentlige eller private interesser, som skal kunne overtrumfe barnets

ret til bisidder, som det fremgår af lovskitsens § 5, stk. 2. jf. forvaltningslovens § 8,2. Vi anbefaler desuden, at der udarbejdes informationsmateriale til børn i et tilgængeligt sprog om muligheden for at tilknytte en bisidder, som de skal modtage fra socialforvaltningen. Børnerådet skal gentage et tidligere tilsagn om at samarbejde med Socialministeriet om et sådant materiale.

Forslag 7: Kontaktperson til det anbragte barn

Udvalget har tilsyneladende ikke ønsket at fremsætte et egentligt forslag om anbragte børns ret til en fast kontaktperson, men ønsker alene, at der skabes mere synlighed om den nuværende kontaktpersonordning eller ordning med personlig rådgiver. Fra flere forskellige kilder er det dokumenteret, at velfungerende kontaktpersoner, som opnår børnenes eller de unges tillid, kan spille en positiv rolle i børnenes dagligdag, for deres trivsel (Når livet gør ondt. Inger Glavind og Hanne Warming, Frydenlund 2003,)og for deres resocialisering (Lene Kofoed, Laila Dreyer Espersen, Mette Sørensen & Signe Andrén Thomsen. Ungdomssanktionen i kvalitativ belysning. SFI 2005) . Kontaktpersoner kan også indtræde som bisiddere efter børnenes anbefaling, og med et positivt resultat.

For Børnerådet er det afgørende, at det enkelte anbragte barn både har ret og er klar over, at det har ret til at knytte en kontaktperson til sig efter eget valg. En kontaktperson giver børnene en mulighed for at bearbejde spørgsmål som er tabuiserede eller vanskelige at tale om i hhv. den biologiske familie eller på anbringelsesstedet. Det giver barnet mulighed for at bearbejde sine følelser med en voksen som er kvalificeret i at tale med børn, og som kan bistå barnet med rådgivning om såvel praktiske som følelsesmæssige spørgsmål.

Børnerådet har kaldt denne person for en "tillidsperson" for at signalere på hvilken platform, relationen skal grundlægges. Vi anbefaler, at "tillidspersoner" kan udpeges blandt mennesker, som har den fornødne personlige robusthed, har empatiske anlæg, er fagligt kvalificerede enten via uddannelse eller erfaring, og har indsigt i børns liv. Personer, som kan garantere børnene at blive ved deres side, så længe de har behov og ønsker det. Denne type kontaktperson er også i betænkningen blevet benævnt en "livsven" for at signalere relationens grundlæggende karakter og varighed.

Børnerådet vil anbefale, at ordningen med kontaktpersoner til anbragte børn, jf. § 40, 2 nr. 7, udvides i overensstemmelse med ovenstående og gøres til en ret for børn, som er anbragt uden for eget hjem med eller uden forældrenes samtykke.

Vedr. børne- og unge udvalgets sammensætning og arbejde

Børnerådet konstaterer, at udvalget ikke direkte fremsætter forslag

vedr. børne- og ungeudvalgets virke, men peger på ændringer, som kan sikre en større faglighed i udvalgets arbejde. Børnerådet er tilhænger af fortsat at lade byretsdommere deltage i udvalgets arbejde og finder, at det sikrer borgerne en udstrakt retssikkerhed samt bidrager til at sikre børne- og ungeudvalget den uafhængighed af det politiske system, som udvalgets opgave kræver.

Børnerådet ønsker dog, at det sikres, at børne- og ungeudvalgets afgørelser i højere grad præges af faglige hensyn. Rådet ønsker videre, at udvalgets børnesagkyndige deltagelse styrkes, enten ved udvidelse af antallet af børnesagkyndige medlemmer til to eller ved en ændring af stemmereglerne.

Andre forslag vedr. børne- og ungeudvalget

Børnerådet vil derudover anbefale, at udsatte børns retsstilling styrkes gennem:

- At tillade alle børn foretræde for børne- og ungeudvalget, idet der må tages hensyn til det enkelte barns modenhed.
- At børn over 12 år får ret til at varetage deres egne partsinteresser, herunder ret til aktindsigt, klageret, egen advokat. Heraf følger at:
- At børn over 12 år får ret til at klage over beslutninger om hjemtagelse.
- At børn altid får tilbud om en samtale med den børnesagkyndige forud for børne- og ungeudvalgets behandling af sagen.
- At børne- og ungeudvalgets møder tilrettelægges således, at børn kan nøjes med at forelægge deres synspunkter for to medlemmer af udvalget, formanden eller byretsdommeren og den børnesagkyndige og i et børnevenligt miljø.

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann, formand for Børnerådet

Søren Gade Hansen, Konst. sekretariatschef